

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες μέσω
εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΑΙ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΩ –
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ & ΕΥΘΥΝΗ
Συμπερίληψη, αλληλοσεβασμός, διαφορετικότητα

Το ροζ και το γαλάζιο

Χρυσούλα Κολέσια

Φιλοσοφία – Σκοπιμότητα προγράμματος

Η ανάπτυξη δράσεων για την εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων, αποτελεί σημαντικό στοιχείο της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα την προώθηση της κοινωνικής συνοχής, την αξιοποίηση της διαφορετικότητας και της ισότητας, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας των φύλων. Είναι ανάγκη η εκπαίδευση, ως θεσμός κοινωνικοποίησης, να παρέχει εναλλακτικούς λόγους για την ισότητα των φύλων, που δεν θα ιεραρχούν τις έννοιες του «ανδρικού» και του «γυναικείου».

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει ως αντικείμενο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των παιδιών πάνω σε θέματα ισότητας των φύλων και στοχεύει στην ανάπτυξη αξιών και μοντέλων συμπεριφοράς απαλλαγμένα από τα έμφυλα στερεότυπα. Εκτός, όμως, από τους στόχους που σχετίζονται με τη θεματική, συνδέεται και με την ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής όπως η αποδοχή της διαφορετικότητας, η συμπερίληψη, η ενσυναίσθηση, ο αλληλοσεβασμός, διασφαλίζοντας ισότητα μεταξύ των φύλων, ελευθερία και διαφορετικότητα στην τάξη, στην αυλή του σχολείου και στην κοινωνία.

Τα παιδιά, αρχικά, θα μάθουν τι είναι τα στερεότυπα των φύλων και πως να τα αναγνωρίζουν. Η λέξη φύλο χρησιμοποιείται για να περιγράψει όχι τόσο το βιολογικό φύλο (θηλυκό, αρσενικό) ενός ατόμου αλλά, κυρίως, το κοινωνικό (γυναίκα, άνδρας), καθώς, τις περισσότερες φορές, οι λέξεις γυναίκα - άνδρας ή κορίτσι - αγόρι, χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν ένα σύνολο χαρακτηριστικών προσωπικότητας και συγκεκριμένων συμπεριφορών.

Εξετάζεται το θέμα των παιχνιδιών, καθώς, τα παιχνίδια σήμερα είναι περισσότερο έμφυλα από ποτέ, πολύ συχνά παρουσιάζονται ως κατάλληλα “για αγόρια” ή “για κορίτσια”, έχουν διαφορετικό περιτύλιγμα και χρώμα, διαφορετικές απεικονίσεις και λεζάντες, τα παιχνίδια για αγόρια εμπεριέχουν δράση και κατασκευές, ενώ για κορίτσια φροντίδα και καλλωπισμό. Αυτό δημιουργεί την εντύπωση ότι μερικά παιχνίδια είναι, κυρίως, για αγόρια και άλλα, κυρίως, για κορίτσια. Αυτό, όμως, έχει κοινωνικό κόστος καθώς η έμφυλη διχοτόμηση των παιχνιδιών βλάπτει κορίτσια και αγόρια (Κογκίδου, 2016).

Τα παιδιά διερευνούν, επίσης, το θέμα της επιλογής επαγγέλματος αλλά και των ρόλων του κάθε φύλου. Ο τρόπος που μεγαλώνουν και κοινωνικοποιούνται τα αγόρια και τα κορίτσια, τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και στο σχολείο, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις επαγγελματικές τους επιλογές. Ενώ οι άντρες παρουσιάζονται σε μια ποικιλία επαγγελματικών ρόλων, η εικόνα της εργαζόμενης γυναίκας εμφανίζεται, κυρίως, σε επαγγέλματα που σχετίζονται με τη φροντίδα και την προσφορά υπηρεσιών (δασκάλες, νηπιαγωγοί, νοσοκόμες), καθώς θεωρούνται προέκταση του ρόλου των γυναικών στο σπίτι. Έτσι, τα παιδιά είναι ανάγκη να ευαισθητοποιηθούν στον τρόπο με τον οποίο ο παράγοντας φύλο επηρεάζει τον τομέα της επαγγελματικής ζωής, ώστε να μπορούν να κάνουν επαγγελματικές και προσωπικές επιλογές, απαλλαγμένες από τους στερεοτυπικούς περιορισμούς του φύλου τους.

Το πρόγραμμα στηρίζεται στη διερευνητική μάθηση και σε μια μαθητοκεντρική προσέγγιση διδασκαλίας που εξασφαλίζει την ενεργό εμπλοκή και συμμετοχή των παιδιών στη μάθηση, δίνει έμφαση στη δημιουργική έκφραση, αφήνει περιθώριο να αναλάβουν πρωτοβουλίες, ενθαρρύνει την ομαδική εργασία, ωθεί τα παιδιά να μιλούν ελεύθερα και δίνει έμφαση, κυρίως, στη συναισθηματική τους ανάπτυξη.

Η ενασχόληση με το πρόγραμμα απαιτεί οι εκπαιδευτικοί να ενημερώνουν διαρκώς τις γνώσεις τους, σχετικά με τα ζητήματα φύλου. Να είναι ανοιχτοί και να αναγνωρίζουν την ύπαρξη έμφυλων στερεοτύπων και ότι το σχολείο ως θεσμός είναι μέρος του προβλήματος – αλλά και λύση. Επίσης, πρέπει να γνωρίζουν τους περιορισμούς και τα όριά τους ως εκπαιδευτικοί. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να πραγματευόμαστε θέματα όπως τα στερεότυπα και η ανισότητα αλλά θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη ότι μπορεί τα παιδιά στο σχολείο να διδάσκονται ιδέες ενάντια σε στερεότυπα, τα οποία όμως στο οικογενειακό περιβάλλον κάποιου παιδιού να γίνονται αποδεκτά.

Πληροφορίες υλοποίησης: προαπαιτούμενες γνώσεις, προετοιμασία υλικού

Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί στην τάξη, με ενωμένα τα θρανία ώστε να μπορούν τα παιδιά να κάθονται σε ομάδες. Κάποια εργαστήρια, μπορούν να γίνουν στο εργαστήριο Πληροφορικής (ανάλογα με τις εναλλακτικές δραστηριότητες που θα επιλεγούν) ενώ καλό είναι στην τάξη να υπάρχει υπολογιστής και βιντεοπροβολέας. Τα παιδιά, επίσης, πρέπει να είναι εξοικειωμένα με τη δουλειά σε ομάδες και με βιωματικές δραστηριότητες, ώστε να δουλέψουν πιο αποτελεσματικά.

Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει εκτυπωμένα τα συνοδευτικά φυλλάδια εργασιών του παραρτήματος και να έχει τη διάθεσή του χαρτιά (κάνσον, Α3, Α4 κλπ.) και μαρκαδόρους.

Περιγραφή επτά Εργαστηρίων: Στοχοθεσία των εργαστηρίων, προτεινόμενες δράσεις και υλικό αφόρμησης, επέκτασης, γενίκευσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ			
ΣΧΟΛΕΙΟ		ΤΜΗΜΑ.....	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ:
Θεματική	1. Ενδιαφέρομαι και ενεργώ – Κοινωνική συναίσθηση & Ευθύνη	Υποθεματική	Συμπερίληψη, αλληλοσεβασμός, διαφορετικότητα
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Ε' - ΣΤ' Δημοτικού		
Τίτλος	Πέρα από το ροζ και το γαλάζιο		
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	<p>Δεξιότητες ζωής</p> <p>Δεξιότητες της Κοινωνικής ζωής (Αυτομέριμα, Κοινωνικές Δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Πολιτείοτητα, Προσαρμοστικότητα, Ανθεκτικότητα, Υπευθυνότητα)</p> <p>Δεξιότητες διαμεσολάβησης και κοινωνικής ενσυναίσθησης (Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, διαμεσολάβηση, επίλυση συγκρούσεων, Πολιτείοτητα)</p>		
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική	<p>Αντιμετώπιση διακρίσεων, αλληλοσεβασμός</p> <p>Λέξεις κλειδιά: φύλο, στερεότυπα, ρόλος, επαγγέλματα, παιχνίδια, διαφημίσεις</p>		

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Οι μαθητές/τριες αναμένεται:</p> <p>Να κατανοήσουν την έννοια του στερεότυπου.</p> <p>Να κατανοήσουν πώς δημιουργούνται τα στερεότυπα.</p> <p>Να δεθούν ως ομάδα.</p> <p>Να ενισχυθεί το κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας.</p>	<p>1. Ενημέρωση για το πρόγραμμα – Σπάσιμο πάγου – Σύναψη συμβολαίου</p> <p>Διάρκεια: 45’</p>	<p>1. Εισαγωγή Ρωτάμε τα παιδιά αν από τον τίτλο καταλαβαίνουν το θέμα που θα ασχοληθούμε στο πρόγραμμα και αν γνωρίζουν τη σημαίνει η λέξη “φύλο”.</p> <p>Τους ενημερώνουμε ότι θα υλοποιήσουμε ένα πρόγραμμα με σκοπό να κατανοήσουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια και να διερευνήσουμε αν αυτές οι διαφορές ισχύουν στην πραγματικότητα.</p> <p>2. Γράφουμε στον πίνακα τη λέξη μάγισσα και με καταιγισμό ιδεών, ζητάμε να πουν λέξεις που να περιγράφουν ένα τέτοιο άτομο. Εάν συναντήσουμε μια λέξη πάνω από μια φορά, την τσεκάρουμε όσες φορές χρειαστεί. Αφού ετοιμαστεί ο πίνακας, ρωτάμε: “Υπάρχει κάτι που σας ξάφνιασε στις περιγραφές σας;”.</p> <p>Υπογραμμίζουμε 5 λέξεις που αναφέρθηκαν συχνότερα και ζητάμε να τις συνδυάσουν με τη βοήθεια της φαντασίας τους και να σχεδιάσουν μια εικόνα που να ανταποκρίνεται στην περιγραφή της μάγισσας από την τάξη.</p> <p>Αφού ζωγραφίσουν τη μάγισσα, ρωτάμε την τάξη εάν έχουν ποτέ συναντήσει μάγισσα και ζητάμε τους να σκεφτούν τους λόγους για τους οποίους όλοι τους περιέγραψαν και φαντάστηκαν, με παρόμοιο τρόπο, μια μάγισσα. Από πού προέρχονται αυτές οι εικόνες; Τους λέμε ότι ο τρόπος που έφτιαξαν τη μάγισσα είναι ένα στερεότυπο. Ρωτάμε αν έχουν ξανακούσει τη λέξη και διευκρινίζουμε ότι στερεότυπο είναι μια υπερβολικά απλοποιημένη και άδικη πεποίθηση ότι μια ομάδα ανθρώπων έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ή ότι όλα τα μέλη μιας ομάδας είναι ίδια π.χ. ότι όλοι οι ψηλοί παίζουν μπάσκετ.</p> <p>2. Σύναψη συμβολαίου</p> <p>3. Κλείσιμο: Σε κύκλο, αναφέρουν ένα συναίσθημα.</p>

<p>Οι μαθητές/τριες αναμένεται:</p> <p>Να μάθουν να εντοπίζουν στερεοτυπικές απόψεις και εκφράσεις.</p> <p>Να αναγνωρίζουν την ανακρίβεια των πληροφοριών στις οποίες στηρίζεται συνήθως ένα στερεότυπο.</p> <p>Να διερευνήσουν και να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο δεχόμαστε τις πληροφορίες και τις γενικεύουμε.</p>	<p>2. Τα αγόρια δεν κλαίνε</p> <p>Διάρκεια: 45'</p>	<p>1. Παίρνοντας μια θέση Εξηγούμε στα παιδιά ότι η αίθουσα έχει χωριστεί σε τέσσερις γωνίες. Σε κάθε γωνιά έχουμε τοποθετήσει μια πινακίδα: Συμφωνώ/Δεν ξέρω/Το σκέφτομαι ακόμη/Διαφωνώ.</p> <p>β. Διαβάζουμε, δυνατά, τέσσερις διαφορετικές προτάσεις, μια προς μια (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ_εργ. 1ο). Τα παιδιά παίρνουν θέση σε μια από τις γωνίες ανάλογα με το αν συμφωνούν, αν διαφωνούν, αν δεν έχουν γνώμη ή αν χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να σκεφτούν.</p> <p>2. Διαβάζουμε την πρώτη πρόταση και περιμένουμε μέχρι να επιλέξουν θέση τα παιδιά. Έπειτα ρωτάμε τα παιδιά που στέκονται σε διαφορετικές γωνίες γιατί έχουν επιλέξει αυτή τη θέση. Καλούμε τα παιδιά να αλλάξουν θέσεις αν άλλαξαν γνώμη αφού θα έχουν ακούσει τα λόγια των άλλων. Επαναλαμβάνουμε αυτήν τη διαδικασία και για άλλες τρεις προτάσεις.</p> <p>3. Μαζεύουμε τα παιδιά πίσω σε μια ομάδα και συζητάμε:</p> <p>α. Σας εξέπληξε κάτι από αυτή τη δραστηριότητα;</p> <p>β. Γιατί νομίζετε πως οι άνθρωποι είχαν διαφορετικές γνώμες γι' αυτές τις προτάσεις;</p> <p>γ. Σας ώθησαν μήπως τα λόγια των άλλων στο να αλλάξετε τη θέση σας; Γιατί;</p> <p>δ. Πώς μπορούμε να ξέρουμε ποια θέση είναι 'σωστή';</p> <p>Μέρος 2ο: Δραματοποιούμε μία θέση</p> <p>1. Χωρίζουμε τα παιδιά σε μικρές ομάδες έως πέντε παιδιών και δίνουμε σε κάθε ομάδα μια διαφορετική πρόταση. Εξηγούμε ότι τα παιδιά κάθε ομάδας έχει περίπου δεκαπέντε λεπτά για να διαβάσουν την πρόταση τους, να τη συζητήσουν, και να δημιουργήσουν ένα σύντομο θεατρικό που να μεταδίδει το μήνυμα αυτής της δήλωσης.</p> <p>2. Ζητάμε από κάθε ομάδα να παρουσιάσει το θεατρικό της. Μετά από κάθε παρουσίαση, ρωτάμε τα παιδιά τι μήνυμα νομίζουν πως ήθελε να μεταδώσει η παρουσίαση της ομάδας. Έπειτα ρωτάμε την ομάδα που παρουσίασε τι μήνυμα ήθελαν να δώσουν.</p> <p>3. Κλείσιμο</p>
--	--	--

<p>Οι μαθητές/τριες αναμένεται:</p> <p>Να αναγνωρίζουν τα έμφυλα στερεότυπα στις διαφημίσεις.</p> <p>Να απαλλαγούν από στερεοτυπικές αντιλήψεις για τα παιχνίδια.</p> <p>Να γίνουν κριτικοί καταναλωτές υπερβαίνοντας τον έμφυλο διαχωρισμό.</p>	<p>3. Ποιανού είναι αυτό το παιχνίδι;</p> <div data-bbox="491 1041 619 1176" data-label="Image"> </div> <p>Διάρκεια: 45'</p>	<p>1. Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν ότι έχουν προσκληθεί σε ένα πάρτι γενεθλίων για 2 δίδυμα πέντε ετών, τη Δανάη και τον Πάρη. Τους ζητάμε να φτιάξουν μια λίστα με παιχνίδια για να τα πάνε δώρο σε κάθε παιδί, συμπληρώνοντας το διάγραμμα (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ_εργ. 3ο). Μπορούμε να σχεδιάσουμε στον πίνακα το ίδιο διάγραμμα με τους τεμνόμενους κύκλους. Στον πρώτο γράφουμε τα δώρα για το αγόρι, στον δεύτερο τα δώρα για το κορίτσι και στην τομή τους τα δώρα που απευθύνονται και στα δύο.</p> <p>Καλούμε να μοιραστούν δυνατά τις ιδέες τους για δώρα, ενώ τσεκάρουμε τις ιδέες δώρων που αναφέρονται πολλές φορές.</p> <p>Συζητάμε τις επιλογές τους. Γιατί πιστεύετε ότι είναι παιχνίδι για κορίτσια ή παιχνίδι για αγόρια; Γιατί διαφέρουν οι προτιμήσεις των αγοριών και των κοριτσιών στα παιχνίδια; Δεν μπορούν, για παράδειγμα, τα κορίτσια να παίξουν με υπερήρωες και αεροπλανάκια και τα αγόρια με κούκλες –μωρά και κουζινικά; Μήπως οι διαφημίσεις που βλέπουμε επηρεάζουν τις επιλογές μας;</p> <p>2. Δείχνουμε σε βίντεο τη διαφήμιση ενός παιχνιδιού για αγόρια και ενός παιχνιδιού για κορίτσια (Προτάσεις: BINTEO 1ο, BINTEO 2ο).</p> <p>Πώς μας ενημερώνει αυτή η διαφήμιση ότι αυτό το παιχνίδι απευθύνεται σε αγόρι ή κορίτσι; Ζητάμε να εξετάσουν τα χρώματα, το φύλο του παιδιού στην εικόνα, λέξεις που χρησιμοποιούνται π.χ. δυνατός/όμορφη/περιπετειώδης κλπ. Η διαφήμιση αυτή αναπαράγει τα στερεότυπα του φύλου;</p> <p>3. Η κάθε ομάδα, σε χαρτόνι, φτιάχνουν τη συσκευασία ή μία αφίσα ενός παιχνιδιού που να απευθύνεται και στα αγόρια και στα κορίτσια. Κάνουμε πρώτα έναν καταγισμό ιδεών για το πως αυτά τα παιχνίδια μπορούν να αρέσουν και στα αγόρια και στα κορίτσια. Ζητάμε από τα παιδιά προτάσεις που μπορούν στη συνέχεια να εφαρμόσουν όταν δημιουργούν τα σχέδιά τους (χρώματα, δείχνοντας αγόρια και κορίτσια να παίζουν με το παιχνίδι, επίθετα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να περιγράψουν το παιχνίδι).</p>
--	---	--

<p>Οι μαθητές/τριες αναμένεται:</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν ότι κανένα επάγγελμα δεν είναι αποκλειστικά ανδρικό ή γυναικείο κι ότι η επιλογή του επαγγέλματος πρέπει να γίνεται με βάση τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα κάθε παιδιού.</p>	<p>4. Τι θα γίνω όταν μεγαλώσω;</p> <p>Διάρκεια: 45'</p>	<p>Με καταιγισμό ιδεών ρωτάμε τα παιδιά και καταγράφουμε στον πίνακα τι θέλουν να γίνουν όταν μεγαλώσουν, γιατί και τι ικανότητες πιστεύουν ότι χρειάζονται για να κάνουν αυτό το επάγγελμα.</p> <p>1. Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες. Δίνουμε σε κάθε ομάδα το Φυλλάδιο Αντρικά και γυναικεία επαγγέλματα (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ_εργ. 4ο), τα καλούμε να σκεφτούν 5 επαγγέλματα και να σημειώσουν στον πίνακα αν τα κάνουν, συνήθως άντρες, γυναίκες ή και οι δύο. Στη συνέχεια, συζητούν στην ομάδα τους και συμπληρώνουν τις ερωτήσεις κάτω από τον πίνακα. Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια:</p> <p>Ποιες δεξιότητες χρειάζονται για συγκεκριμένα επαγγέλματα (π.χ. ποδοσφαιριστής - ισορροπία, φυσική κατάσταση); Μπορεί κανείς να κάνει οποιαδήποτε δουλειά; Υπάρχουν εργασίες που δεν μπορούν να κάνουν άνδρες/γυναίκες; Γιατί ορισμένοι πιστεύουν ότι συγκεκριμένες θέσεις εργασίας είναι για άνδρες ή γυναίκες; Είναι οι άνδρες και οι γυναίκες καλύτεροι/ες σε διαφορετικά πράγματα; Γιατί μερικοί πιστεύουν ότι μόνο οι άνδρες μπορούν να γίνουν οικοδόμοι; Σε ποιο βαθμό συμβάλλουν τα στερεότυπα του φύλου στην επιλογή του επαγγέλματος; Υπάρχουν επαγγέλματα όπου έχουν πραγματοποιηθεί αλλαγές σε σχέση με τους ρόλους των φύλων (δηλαδή άνδρες που κάνουν "γυναικεία επαγγέλματα" και γυναίκες που κάνουν σε "αντρικά επαγγέλματα");</p> <p>3. Δείχνουμε στα παιδιά πέντε φωτογραφίες ατόμων (ανδρών και γυναικών) που ασκούν επαγγέλματα που υπερβαίνουν τα έμφυλα στερεότυπα και σε μια στήλη γράφουμε πέντε επαγγέλματα (Φυλλάδιο_Ποιος είναι;). Ζητάμε να υποθέσουν ποιο άτομο ασκεί το κάθε επάγγελμα και πως κατέληξαν στην κάθε επιλογή. Ρωτάμε αν σε αυτή την απάντηση έπαιξαν ρόλο τα έμφυλα στερεότυπα.</p> <p>4. Κάνουμε μια γενική συζήτηση με τα παιδιά για το πώς οι επαγγελματικές επιλογές των παιδιών επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες, όπως είναι τα ΜΜΕ, η οικογένεια, η εκπαίδευση αλλά και με τα παιχνίδια που παίζουν (προηγούμενο εργαστήριο).</p>
---	---	---

<p>Οι μαθητές/τριες αναμένεται:</p> <p>Να εξερευνήσουν τους ρόλους του κάθε φύλου στο πλαίσιο της οικογένειας.</p> <p>Να εξετάσουν πώς μπορούν να προκύψουν ανισότητες στην κοινωνία με βάση το φύλο.</p> <p>Να αναγνωρίσουν ότι ο ρόλος με βάση το φύλο μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις τους.</p>	<p>5. Ο ρόλος των φύλων</p> <p>Διάρκεια: 45'</p>	<p>1. Ερωτηματολόγιο</p> <p>Δίνουμε στα παιδιά να συμπληρώσουν ένα σύντομο ερωτηματολόγιο που εξετάζει τον τρόπο που κατανέμονται οι δουλειές του σπιτιού μεταξύ ανδρών και γυναικών στις οικογένειές τους (Παράρτημα_εργ. 5ο). Τους δίνουμε χρόνο να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο, ατομικά και ανώνυμα, να μετρήσουν τα αποτελέσματα και να συζητήσουν τις ερωτήσεις. Στην ολομέλεια της τάξης ζητάμε να αναφέρουν ποιες ευθύνες έχουν τα μέλη της οικογένειας αλλά και τα ίδια τα παιδιά στο σπίτι. Υπάρχει διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών στο νοικοκυριό; Πώς διαφέρουν οι δουλειές μεταξύ των φύλων αλλά και μεταξύ των γενεών (δηλαδή πατέρας-μητέρα και γιος-κόρη ή αδελφός-αδελφή).</p> <p>2. Εξηγούμε στα παιδιά τι σημαίνει η έννοια “ρόλος” και “ρόλος με βάση το φύλο” (λεπτομέρειες στη σελ. 17). Σε αυτό το εργαστήριο θα εξετάσουμε αυτούς τους ρόλους/κανόνες.</p> <p>Καταγράφουμε σε δύο στήλες, στον πίνακα (καταιγισμός ιδεών), τους ρόλους των αγοριών/κοριτσιών ή αντρών/γυναικών στη σύγχρονη δυτική κοινωνία. Τα πράγματα που μπορούν ή δεν μπορούν να κάνουν, τις συμπεριφορές τους, τα πλεονεκτήματα ή τα μειονεκτήματα να είσαι άντρας/γυναίκα. Μόλις συμπληρωθούν οι πίνακες, βοηθάμε τα παιδιά να παρατηρήσουν ότι ορισμένες συμπεριφορές καθορίζονται από το φύλο, ενώ άλλες είναι το αποτέλεσμα της κοινωνικής μας μάθησης.</p> <p>3. Χρησιμοποιούμε μία μελέτη περίπτωσης (βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ_εργ. 6ο) για να δείξουμε ότι (α) οι ρόλοι του φύλου μαθαίνονται και (β) οι ρόλοι μπορεί να είναι περιοριστικοί.</p>
--	---	--

<p>Οι μαθητές/τριες αναμένεται:</p> <p>Να αναστοχαστούν πάνω στο τι μπορούν να κάνουν ώστε να μειωθούν τα έμφυλα στερεότυπα.</p> <p>Να ευαισθητοποιήσουν τους/τις συμμαθητές/τριές τους πάνω σε θέματα ισότητα των φύλων.</p>	<p>6. Αναλαμβάνω δράση</p> <p>Διάρκεια: 45΄</p>	<p>Τα παιδιά με την τεχνική Think tac toe επιλέγουν μία από τις δραστηριότητες του πίνακα (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ_Παίζω τρίλιζα).</p> <p>Κάθε παιδί επιλέγει 3 τετράγωνα που προσδιορίζουν μία εργασία που σχετίζεται με την θεματική μας και δεσμεύεται να υλοποιήσει τις δραστηριότητες που αντιπροσωπεύουν. Οι επιλογές του θα πρέπει να σχηματίζουν ευθεία.</p> <p>Οι δραστηριότητες μπορεί να είναι σχεδιασμένες ώστε να ανταποκρίνονται στους διαφορετικούς τύπους νοημοσύνης των παιδιών. Π.χ. Γλωσσική (γραπτά κείμενα), Λογική – Μαθηματική (Έρευνα, ερωτηματολόγιο), Οπτική (δημιουργία αφίσας, κόμικ κλπ.), Κινησθητική (παίξιμο θεατρικού, χορογραφία κλπ.), Μουσική (δημιουργία τραγουδιού).</p> <p>Επειδή δεν είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν σε μία ώρα, μπορούν να συνεχιστούν στη διάρκεια άλλων μαθημάτων, σε συνεργασία με άλλες ειδικότητες, να ξεκινήσουν σε προηγούμενα εργαστήρια ή ως εργασία για το σπίτι.</p> <p>Οι εργασίες τους θα μπουν στο portfolio.</p>
<p>Οι μαθητές/τριες αναμένεται:</p> <p>Να συζητήσουν και να αναστοχαστούν για την εμπειρία τους από το πρόγραμμα.</p> <p>Να δεσμευτούν στην ανάληψη δράσης.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν την αξία του αλληλοσεβασμού στη σχολική αλλά και στην καθημερινή τους ζωή</p>	<p>7. Αναστοχασμός - Ανατροφοδότηση</p> <p>Διάρκεια: 45΄</p>	<p>1. Κάνουμε μια εισαγωγή λέγοντας ότι, σήμερα, είναι η τελευταία συνάντηση και έτσι ολοκληρώνεται ο κύκλος των Εργαστηρίων. Το Εργαστήριο αυτό περιλαμβάνει την αξιολόγηση της δουλειάς που έγινε σε όλες τις συναντήσεις.</p> <p>Εξηγούμε ότι αξιολόγηση δε σημαίνει προσωπική κριτική αλλά εκτίμηση του τρόπου που δουλέψαμε, του τι κατανοήσαμε, τι ήταν αυτό που μας άρεσε, τι ήταν αυτό που δε μας άρεσε, τι μας δυσκόλεψε, πώς νιώσαμε σε όλη αυτή τη διαδικασία που δεν ήταν ακριβώς μάθημα, αλλά είχε συγκεκριμένους στόχους και δέσμευση.</p> <p>2. Μοιράζουμε στα παιδιά ένα χαρτάκι και τους ζητάμε να σκεφτούν και να γράψουν (ανώνυμα) τι κέρδισαν από τις συναντήσεις σε μία φράση ή πρόταση</p>

		<p>(συναισθήματα, σκέψεις, διαφωνίες/ενστάσεις, απορίες κλπ.). Όταν τελειώσουν, κάθε παιδί σηκώνεται από την θέση του και αφήνει το χαρτάκι μέσα σε ένα κουτί. Διαβάζουμε τα χαρτάκια στην τάξη.</p> <p>Στη συνέχεια, προτρέπουμε τα παιδιά να ζωγραφίσουν ένα μεγάλο δέντρο σε μία κόλα Α3 και στα κλαδιά του να κολλήσουν ομαδοποιημένα τα χαρτάκια. Το κολλάζ τοποθετείται σε κεντρικό σημείο της τάξης.</p> <p>Ζητάμε να συμπληρώνουν το φυλλάδιο αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης και το φυλλάδιο συναισθημάτων (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ).</p>
--	--	---

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις/

Comprasito: Μικρή πυξίδα. Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά
Ευαισθητοποίηση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε θέματα διακρίσεων και ισότητας φύλων (εκπαιδευτικό υλικό).

Πριν χτυπήσει το κουδούνι: Ένα κορίτσι και ένα αγόρι στο σχολείο... Ισότιμη εκπαίδευση ανεξαρτήτως φύλου (άρθρο)

Όλα τα παιχνίδια για όλα τα παιδιά (Υλικό ευαισθητοποίησης για τους/τις Εκπαιδευτικούς των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης)

Τριλίβα, Σ., Αναγνωστοπούλου, Τ., Χατζηνικολάου, Σ. (2008). *Ούτε καλύτερος, ούτε χειρότερος... Αλλά διαφορετικός*, Αθήνα, Gutenberg

Προτεινόμενα βιβλία

Φύλακας άγγελος, Σταυρούλα Παγώνη, εκδ. Ελληνοεκδοτική

Ζωή στα ροζ, Λένα Μερικά, εκδ. Κέδρος

Η Μάσκα του Καπιτάνου, Μάνος Κοντολέων, εκδ. Πατάκης

Η Ανεμώ και το Σπασικλάκι, Μαριλίτα Χατζημποντόζη, εκδ. Μεταίχμιο

Παίζουμε; Σοφία Πανίδου, εκδ. Παπαδόπουλος

Ένα ψάρι που το έλεγαν Ορφώ, Φίλιππος Μανδηλαράς, εκδ. Παπαδόπουλος

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας

Στη διάρκεια του προγράμματος, μπορεί να προσκληθεί κάποιος/α ειδικός σε θέματα ισότητας φύλων, ή κάποιος/α που ασκεί ένα επάγγελμα που δε είναι παραδοσιακά γυναικείο ή αντρικό.

Αξιολόγηση Προγράμματος - Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση - Εκδηλώσεις διάχυσης

Με την περιγραφική αξιολόγηση θα δούμε τον βαθμό επίτευξης των στόχων και τον βαθμό καλλιέργειας των δεξιοτήτων ζωής. Η αξιολόγηση γίνεται και κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων (διαμορφωτική) αλλά και συνολική, στο 7ο εργαστήριο. Η τελική αξιολόγηση θα έχει ως κριτήριο τα συναισθήματα των παιδιών και τη δέσμευσή τους να αναλάβουν δράσεις για να ευαισθητοποιήσουν τη σχολική κοινότητα, πάνω σε θέματα ισότητας φύλων.

Η διάχυση των παραγόμενων του προγράμματος θα γίνει με τον διαμοιρασμό ενημερωτικών φυλλαδίων, τη δημιουργία αφισών με τρόπους επίλυσης του προβλήματος, τη συγγραφή άρθρων για το ιστολόγιο του σχολείου, τη δημιουργία παρουσιάσεων ή το παίξιμο μικρών θεατρικών παραστάσεων σε μία εκδήλωση στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

Σημειώσεις:

- Το πρόγραμμα μπορεί να συνδεθεί με το σχολικό εγχειρίδιο της Γλώσσας Ε΄ Δημοτικού (Ενότητα 11): «Παιχνίδια» της Γλώσσας Στ΄ Δημοτικού (Ενότητα 13): «Τρόποι ζωής και επαγγέλματα», υποενότητα «Επιστήμη με άρωμα γυναίκας». Ωστόσο, σε όλα τα διδακτικά πακέτα υπάρχουν κείμενα που μιλούν για τα “αντρικά” επαγγέλματα (Το μηχάνημα, Β.Μ., τεύχος 2ο, Οι Χτίστες, ποίημα του Ναζίμ Χικμέτ, Β.Μ., τεύχος 3ο, Επαγγέλματα με προοπτική, Β.Μ., τεύχος 3ο).
- Μπορούμε να δημιουργήσουμε για κάθε εργαστήριο φύλλα αυτοαξιολόγησης/ετεροαξιολόγησης κάθε μαθητή/τριας, τα οποία θα μπουν στον φάκελο.
- Οι παρακάτω ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης (σελ. 20) είναι ενδεικτικές. Μπορούμε να αφαιρέσουμε μερικές ή να προσθέσουμε άλλες.

Υποδειγματικό Γλικό - Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων & δράσεων

Σύναψη συμβολαίου

Επισημαίνουμε την ανάγκη ύπαρξης κανόνων για την ομαλή λειτουργία της ομάδας, εξηγώντας πως έτσι εξασφαλίζονται τα δικαιώματα και διασαφηνίζονται οι υποχρεώσεις του καθενός ώστε να αναπτυχθούν η αμοιβαία εμπιστοσύνη και ο σεβασμός.

Ζητάμε από τα παιδιά να συζητήσουν, να προτείνουν και να καθορίσουν τους κανόνες λειτουργίας της ομάδας. Αφού συμφωνήσει όλη η ομάδα και αποδεχτεί τους κανόνες, ο/η εκπαιδευτικός τους γράφει σε ένα μεγάλο χαρτί. Στη συνέχεια, το κάθε παιδί που συναινεί σηκώνεται και υπογράφει. Το χαρτί αυτό αντιπροσωπεύει ταυτόχρονα και το συμβόλαιο του προγράμματος.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη διατύπωση των κανόνων. Είναι σημαντικό οι κανόνες να αρχίζουν με τα δικαιώματα και μέσα από τα δικαιώματα να απορρέουν οι υποχρεώσεις.

Ενδεικτικά προτεινόμενοι κανόνες μπορεί να είναι οι εξής:

- Όλοι είμαστε εξίσου σημαντικοί και δε μειώνουμε κανέναν.
- Εμπιστευόμαστε τους άλλους.
- Έχω δικαίωμα να εκφράζω την άποψή μου και υποχρέωση να ακούω την άποψη των άλλων.
- Έχω δικαίωμα να μιλάω χωρίς να με διακόπτουν, αλλά και υποχρέωση να μη διακόπτω τους άλλους.
- Προσέχουμε την αίθουσα.

Σημείωση: Μπορούμε να επαινούμε τα παιδιά που σέβονται τους κανόνες, χωρίς όμως να τιμωρούμε αυτά που δεν τους σέβονται.

Κλείσιμο κάθε εργαστηρίου

Στο τέλος κάθε εργαστηρίου ζητάμε από τα παιδιά να το αξιολογήσουν. Ρωτάμε: Τι σας άρεσε περισσότερο από αυτά που κάναμε σήμερα, τι δε σας άρεσε ή τι σας δυσκόλεψε; Εκφράζουμε κι εμείς τη δική μας άποψη, σκέψη, συναίσθημα. Εναλλακτικά, σε κύκλο αναφέρουν ένα συναίσθημα.

Εναλλακτικές δραστηριότητες

Επιλέγουμε τις εναλλακτικές δραστηριότητες, ανάλογα με τη φυσιογνωμία και τη σύνθεση της τάξης.

Εργαστήριο 1^ο

Για να κατανοήσουν τα παιδιά την έννοια του στερεότυπου.

Γράφουμε στον πίνακα ορισμένες κατηγορίες ανθρώπων (επιχειρηματίες, αγρότες, πλούσιοι, άστεγοι), χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε να γράψουν σε ένα χαρτί επίθετα που χαρακτηρίζουν αυτές τις ομάδες. Γράφουμε τις απόψεις της κάθε ομάδας στον πίνακα. Όσες επαναλαμβάνονται, τις τσεκάρουμε όσες φορές χρειαστεί. Ψάχνουμε για κοινά σημεία ανάμεσα στις κατηγορίες και αποφασίζουμε αν τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται είναι θετικά, αρνητικά ή ουδέτερα.

Στη συνέχεια, ρωτάμε: «Πώς νομίζετε ότι αποκτήσατε αυτές τις απόψεις; Από την εμπειρία σας, από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ή από την οικογένεια και τους φίλους;

Εργαστήριο 2ο

Δραστηριότητες επέκτασης:

1. Πώς επηρεάζουν αυτοί οι περιορισμοί τα ανθρώπινά μας δικαιώματα;
2. Οι μαθητές μπορούν να γράψουν μια ή δύο παραγράφους εξηγώντας τι έμαθαν από τη δραστηριότητα. Πρέπει να περιλαμβάνουν συγκεκριμένα παραδείγματα στερεοτύπων και να εξηγούν γιατί πιστεύουν ότι αυτά τα στερεότυπα είναι λανθασμένα.

Εργαστήριο 3ο

α. Τα παιδιά γράφουν ένα γράμμα προς μια εταιρεία παιχνιδιών με αίτημα να γίνει ένα από τα αγαπημένα τους παιχνίδια “ουδέτερο ως προς το φύλο” (τόσο ως προς την κατασκευή, όσο και ως προς τη συσκευασία).

β. Κάνουν μια λίστα δώρων με παιχνίδια “ουδέτερα ως προς το φύλο” για παιδιά της ηλικίας τους.

Εργαστήριο 4ο

α. Αναθέτουμε στα παιδιά, σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό Πληροφορικής ή σε κάποιο άλλο μάθημα (π.χ. Γλώσσα, Ιστορία κλπ.) να βρουν διάσημα πρόσωπα, (άνδρες που ξεχώρισαν σε παραδοσιακά “γυναικεία” επαγγέλματα ή γυναίκες που ξεχώρισαν σε παραδοσιακά “αντρικά” επαγγέλματα π.χ. Μαρία Κιουρί – Φυσικός.

β. Καλούμε στο σχολείο μια γυναίκα που ασχολείται με μη τυπικό για το φύλο της επάγγελμα να μας μιλήσει για τη δουλειά της, ή και αντίστοιχα έναν άνδρα.

Εργαστήριο 5ο

Πληροφορίες

Εξηγούμε στα παιδιά τι σημαίνει ο ρόλος με βάση το φύλο. Λέμε ότι οι ρόλοι είναι σαν τους κανόνες όταν παίζουμε παιχνίδια. Τα παιδιά που ακολουθούν τους κανόνες στο παιχνίδι, παίζουν χωρίς προβλήματα. Ο ρόλος του «μαθητή/της

μαθήτριάς» περιλαμβάνει να είσαι καλός ακροατής, να έρχεσαι στην τάξη εγκαίρως, κλπ.

Οι "ρόλοι των φύλων" είναι οι κανόνες που οι άνθρωποι πιστεύουν ότι πρέπει να ακολουθούν επειδή είναι άντρες ή επειδή είναι γυναίκες. Ο ρόλος είναι ο τρόπος που συμπεριφέρεται και πράττει το άτομο επειδή "τα αγόρια και οι άντρες υποτίθεται..." ή "τα κορίτσια και οι γυναίκες πρέπει να..."

Στη δραστηριότητα 2 (αντρικοί και γυναικείοι ρόλοι) τα παιδιά αναμένεται να απαντήσουν:

Άντρες/αγόρια: Παλεύουν, αφήνουν μούσι, παίζουν ποδόσφαιρο, οδηγούν μηχανές, πάνε στον στρατό κλπ.

Γυναίκες/κορίτσια: Γεννούν μωρά, βάζονται ή βάζουν τα νύχια, βάζουν το δωμάτιο τους ροζ, φοράνε φούστες και φορέματα κλπ.

Εάν τα παιδιά δυσκολεύονται να βρουν ιδέες, ρωτήστε τους τι μπορεί να κάνει ένα κορίτσι ή μια γυναίκα που ορισμένα αγόρια ή άντρες μπορεί να νιώθουν ντροπή να κάνουν, ή να είναι αδύνατο να κάνουν και το αντίστροφο.

Επισημαίνουμε ότι πριν από λίγα χρόνια, μόνο η λίστα "γυναίκες και κορίτσια" μπορεί να περιείχε "σκουλαρίκια" ή "βαφή μαλλιών", ενώ τώρα πολλοί άντρες φορούν σκουλαρίκια ή βάζουν τα μαλλιά τους.

Αναφέρουμε, επίσης, ότι άλλες κοινωνίες έχουν άλλες αντιλήψεις σχετικά με τον ρόλο των φύλων. Για παράδειγμα, σε ορισμένες κοινωνίες της Αμερικής (Ινδιάνοι) ή της Αφρικής, οι άνδρες βάζουν το πρόσωπό τους, ενώ στη Σκωτία, οι άντρες φοράνε φούστες που ονομάζονται κιλτ.

Προτείνουμε στα παιδιά τις επόμενες μέρες να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στα στερεότυπα του φύλου σε τηλεοπτικές εκπομπές που παρακολουθούν ή σε βιβλία που διαβάζουν. Προσκαλέστε τους να μιλήσουν για τα στερεότυπα που παρατηρούν με τους ενήλικες στη ζωή τους και να φέρουν τις παρατηρήσεις τους στο σχολείο για να μοιραστούν με την τάξη.

Άλλες δραστηριότητες για όλα τα εργαστήρια

Ιστορία και φύλο

Με αφορμή μια εθνική εορτή, π.χ. την 28η Οκτωβρίου, την 25η Μαρτίου κλπ., ή μια τοπική εορτή, προβάλλουμε τη συμβολή των γυναικών σε αυτούς τους αγώνες. Δίνουμε έμφαση στα κατορθώματα των γυναικών. Φροντίζουμε οι ρόλοι των γυναικών στο θεατρικό να είναι ενεργητικοί και να αναδεικνύουν τη συμβολή τους. Επιλέγουμε ποιήματα με αντίστοιχο περιεχόμενο. Χρησιμοποιούμε ακούσματα από τη δημοτική ποίηση, όπως: «Η Δέσπω», «Η Λενιώ του Μπότσαρη».

Αναθέτουμε στα παιδιά να γράψουν ένα κείμενο με θέμα: Τι μπορούμε να κάνουμε στο μέλλον ώστε τα αγόρια και τα κορίτσια να μπορούν να συμπεριφέρονται πιο ελεύθερα με τον τρόπο που θέλουν;

Ενδεικτικές δραστηριότητες για την περιγραφική αξιολόγηση

Ενδεικτικά εργαλεία περιγραφικής αξιολόγησης που θα αξιοποιηθούν είναι η καταγραφή σε ημερολόγιο των καθημερινών παρατηρήσεων των εκπαιδευτικών, και των βασικών σημείων των συζητήσεων, τα φυλλάδια αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης και ο φάκελος επιτευγμάτων (portfolio) που θα περιέχει τα έργα των παιδιών στα εργαστήρια.

Φύλλα περιγραφικής αυτο-αξιολόγησης

ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ
Μπορώ να εξηγήσω τι σημαίνει στερεότυπο.				
Μπορώ να αναγνωρίσω τα στερεότυπα του φύλου γύρω μου.				
Είμαι ικανή/ικανός να περιγράψω τρόπους με τους οποίους τα στερεότυπα επηρεάζουν την επιλογή του επαγγέλματος.				
Μπορώ να καταλάβω ότι οι ικανότητες και τα ενδιαφέροντα είναι πιο σημαντικά από το φύλο σε ένα επάγγελμα.				
Μπορώ να καταλάβω πως νιώθει ένα άτομο όταν το αντιμετωπίζουν με τα στερεότυπα του φύλου.				
Μπορώ να εξηγήσω τους λόγους που δεν πρέπει να σκέφτομαι με τα στερεότυπα του φύλου.				
Μπορώ να λέω ΟΧΙ στα παιχνίδια που αναπαράγουν τα στερεότυπα του φύλου.				
Έχω καλές σχέσεις με τους/τις άλλους/ες στην ομάδα.				
Συμβάλλω στην ομαδική εργασία στον βαθμό που μου αναλογεί.				
Ενθαρρύνω συχνά την υπόλοιπη ομάδα να ολοκληρώσουμε το έργο που αναλάβαμε.				
Προσπαθώ να μην αναπαράγω, με λόγια και με πράξεις, τα στερεότυπα του φύλου.				

ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΕΤΕΡΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ
Ο/Η... μπορεί να εξηγήσει τι σημαίνει στερεότυπο.				
Ο/Η... μπορεί να αναγνωρίσει τα στερεότυπα του φύλου γύρω του/της.				
Ο/Η... είναι ικανός/ικανή να περιγράψει τρόπους με τους οποίους τα στερεότυπα επηρεάζουν την επιλογή του επαγγέλματος.				
Ο/Η... μπορεί να καταλάβει ότι οι ικανότητες και τα ενδιαφέροντα είναι πιο σημαντικά από το φύλο, σε ένα επάγγελμα.				
Ο/Η... μπορεί να καταλάβει πως νιώθει κάποιο άτομο, όταν τον αντιμετωπίζουν με τα στερεότυπα του φύλου.				
Ο/Η... μπορεί να εξηγήσει τους λόγους που δεν πρέπει να σκέφτεται με τα στερεότυπα του φύλου.				
Ο/Η... μπορεί να λέει ΟΧΙ στα παιχνίδια που αναπαράγουν τα στερεότυπα του φύλου.				
Ο/Η... έχει καλές σχέσεις με τους/τις άλλους/ες, στην ομάδα.				
Ο/Η... συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του αναλογεί.				
Ο/Η... ενθαρρύνει συχνά την υπόλοιπη ομάδα να ολοκληρώσει το έργο που έχουν αναλάβει.				
Ο/Η... προσπαθεί να μην αναπαράγει, με λόγια και με πράξεις, τα στερεότυπα του φύλου.				

Περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων για το portfolio μαθητή/-τριας

Ο φάκελος του κάθε μαθητή/τριας θα εμπλουτιστεί με τα έργα των παιδιών, ομαδικά ή ατομικά, κυρίως, όμως, με τα παραγόμενα του βου εργαστηρίου από την τεχνική tic tac toe (αφίσες, φυλλάδια, παρουσιάσεις, γράμματα, έρευνες κλπ.), καθώς και με τα φύλλα αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης. Επίσης, μπορούν να μπουν φωτογραφίες που θα τραβήξουμε κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 2ο

Δείγματα προτάσεων για τη δραστηριότητα Τα αγόρια δεν κλαίνε (μπορεί να συμπληρωθεί με δικές σας).

- Οι κούκλες είναι μόνο για τα κορίτσια.
- Τα αγόρια δεν κλαίνε.
- Ένα κορίτσι δε μπορεί να είναι το αφεντικό.
- Μόνο τα αγόρια παίζουν ποδόσφαιρο.
- Τα κορίτσια είναι αδύναμα και τα αγόρια είναι δυνατά.
- Τα κορίτσια βοηθούν τις μητέρες τους. Τα αγόρια βοηθούν τους πατεράδες τους.
- Είναι καλύτερα να είσαι κορίτσι παρά αγόρι.
- Όταν κάτι πάει στραβά, πάντα φταίνει πρώτα τα αγόρια.
- Τα αγόρια μπορούν να λένε “κακές” λέξεις, αλλά τα κορίτσια δε μπορούν.
- Τα κορίτσια είναι εξυπνότερα από τα αγόρια.
- Είναι εντάξει για τα αγόρια να παλεύουν μεταξύ τους, αλλά όχι για τα κορίτσια.
- Τα αγόρια είναι πιο τεμπέλικα από τα κορίτσια.
- Τα κορίτσια είναι καλύτερα από τα αγόρια στο να λένε ψέματα.

Ερωτήσεις για την ομάδα

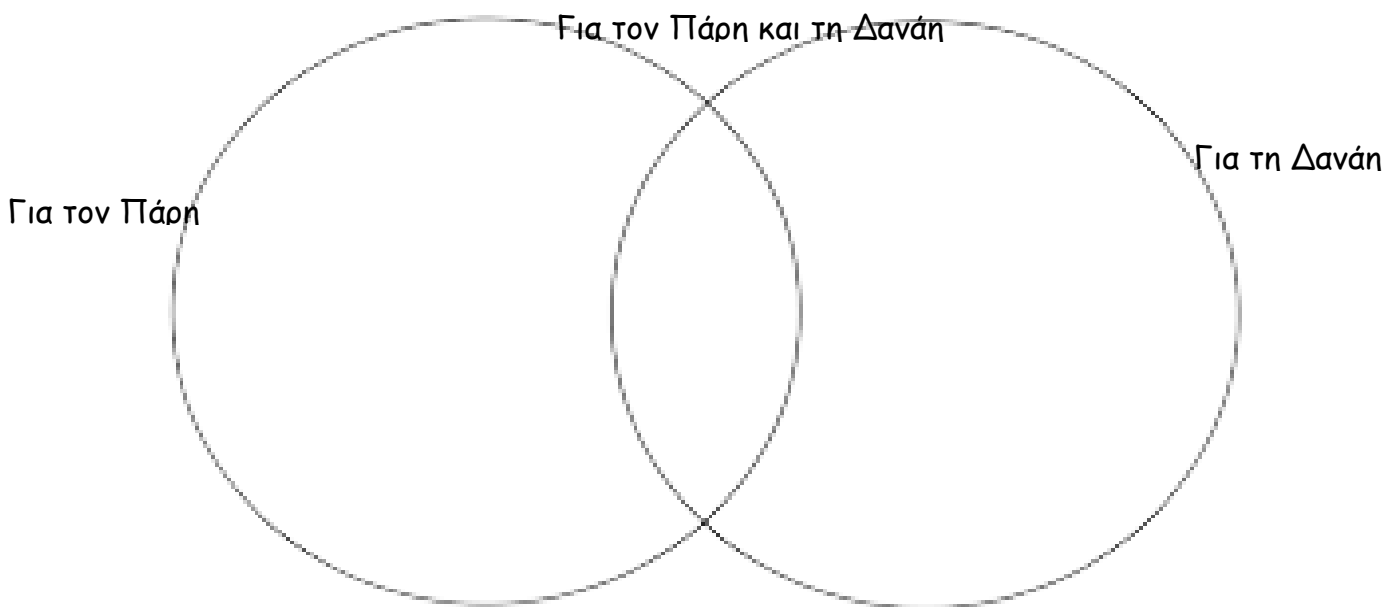
- α. Σας εξέπληξε κάτι από αυτή τη δραστηριότητα;
- β. Γιατί νομίζετε πως οι άνθρωποι είχαν διαφορετικές γνώμες γι' αυτές τις προτάσεις;
- γ. Σας ώθησαν μήπως τα λόγια των άλλων στο να αλλάξετε τη θέση σας; Γιατί;
- δ. Πώς μπορούμε να ξέρουμε ποια θέση είναι 'σωστή';

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 4ο

Ιδέες για δώρα

Φτιάξτε μια λίστα δώρων για τα δίδυμα. Στον πρώτο κύκλο γράψτε δώρα για τον Πάρη, στον δεύτερο για τη Δανάη και στην χώρο που ενώνονται οι κύκλοι γράψτε δώρα που θα μπορούσαμε να πάμε και στα δύο παιδιά.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 4ο

Αντρικά και γυναικεία επαγγέλματα

Βρείτε με την ομάδα σας 5 επαγγέλματα και σημειώστε στον παρακάτω πίνακα αν τα κάνουν, συνήθως άντρες, γυναίκες ή αν μπορούν να γίνουν και από άντρες και από γυναίκες. Στη συνέχεια, συζητήστε τις ερωτήσεις κάτω από τον πίνακα:

Επαγγέλματα	Συνήθως γίνεται από		
			
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

1. Ποια είναι η φύση των επαγγελμάτων που συνήθως κάνουν οι άνδρες;
2. Ποια είναι η φύση των επαγγελμάτων που συνήθως κάνουν οι γυναίκες;

Γιατί υπάρχουν:

- λίγοι άνδρες νοσοκόμοι, νηπιαγωγοί, γραμματείς και δάσκαλοι δημοτικού;
- λίγες γυναίκες οδηγοί φορτηγών, αξιωματικοί του στρατού, μηχανικοί, πιλότοι και πυροσβέστριες;

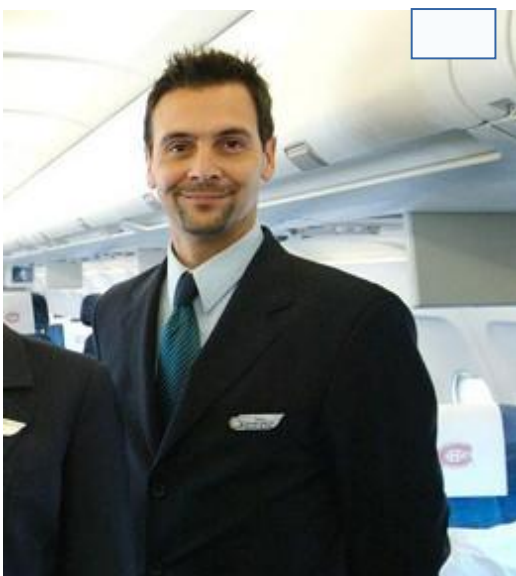

Ποιος είναι:

1. Γιατρός
2. Νηπιαγωγός
3. Δάσκαλος/δασκάλα

4. Νοσοκόμος/Νοσοκόμα
5. Πιλότος
6. Αεροσυνοδός

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 5ο

Έρευνα στην τάξη

Ερωτηματολόγιο για τον ρόλο των φύλων

Απαντήστε, ανώνυμα, στις ακόλουθες ερωτήσεις, βάζοντας Χ στα αντίστοιχα κουτάκια:

Στο σπίτι σου, συνήθως ποιος;

	Η γυναίκα	Ο άντρας	Και οι δύο, άντρας και γυναίκα	Κάποιος άλλος, εκτός σπιτιού
Βάζει πλυντήριο				
Επισκευάζει μικρές ζημιές μέσα στο σπίτι				
Φροντίζει κάποιο μέλος της οικογένειας που έχει πυρετό				
Ψωνίζει τα λαχανικά				
Καθαρίζει το σπίτι				
Μαγειρεύει το φαγητό				
Πλένει το αυτοκίνητο				
Φροντίζει τον κήπο				
Διαχειρίζεται τα χρήματα				
Βοηθάει στις σχολικές σας εργασίες				

Τώρα μετρήστε τις βαθμολογίες. Κάθε Χ ισούται με έναν πόντο. Μετρήστε τη συνολική βαθμολογία για τις γυναίκες και τους άνδρες στο σπίτι. Εάν οι άνδρες και οι γυναίκες μοιράζονται μια εργασία το ίδιο, δώστε από μισό πόντο.

Συνολική βαθμολογία γυναικών: _____ πόντοι

Συνολική βαθμολογία ανδρών: _____ πόντοι

Ποιος μάζεψε περισσότερους πόντους, άνδρες ή γυναίκες;

Συζητήστε ως ομάδα: Υπάρχουν «ανδρικές» και «γυναικείες» δουλειές, στο σπίτι;

Τα μέλη της οικογένειας που κάνουν όλες τις δουλειές στο σπίτι δουλεύουν και εκτός σπιτιού σε πλήρη απασχόληση;

Μελέτη Περίπτωσης

Ο Θωμάς είναι τριών ετών. Η μητέρα του είναι γιατρός και ο πατέρας του είναι μουσικός σε μια ορχήστρα. Επειδή ο μπαμπάς εργάζεται βράδια, φροντίζει τον Θωμά, κατά τη διάρκεια της ημέρας. Η Μαμά έρχεται σπίτι από το νοσοκομείο, τρώει δείπνο με τον γιο της και τον φροντίζει, ενώ ο πατέρας του είναι στη δουλειά. Η καλύτερη φίλη του Θωμά, η Μαίρη, ζει δίπλα. Μια μέρα, ο μπαμπάς του άκουσε μια συνομιλία μεταξύ του Θωμά και της Μαίρης.

Η Μαίρη είπε: «Ας παίξουμε σπίτι». Ο Θωμάς είπε, «Εντάξει, είσαι η μαμά και θα είμαι ο μπαμπάς». Όταν η Μαίρη του είπε να πάει στη δουλειά, ώστε να μπορέσει να φτιάξει το γεύμα για το μωρό, ο Θωμάς θύμωσε και φώναξε: «Οι μπαμπάδες φτιάχνουν το μεσημεριανό γεύμα! Δεν παίζω άλλο μαζί σου. Είσαι χαζή».

Σταματάμε να διαβάζουμε και ρωτάμε την τάξη γιατί ο Θωμάς πιστεύει ότι μόνο οι μπαμπάδες μπορούν μαγειρεύουν μεσημεριανό. Διαβάζουμε το τέλος της ιστορίας.

Ο μπαμπάς του Θωμά είπε: «Δεν χρειάζεται να μαλώνετε. Γιατί δεν παίζετε κάτι άλλο;» Αλλά όταν ο Θωμάς πρότεινε να παίξουν νοσοκομείο και είπε στη Μαρία να είναι γιατρός, εκείνη φώναξε: «Μόνο τα αγόρια είναι γιατροί!»

Ρωτάμε:

- Γιατί η Μαίρη πιστεύει ότι μόνο τα αγόρια μπορούν να είναι γιατροί; Πώς θα μπορούσε να περιοριστεί αυτό το στερεότυπο στη ζωή;
- Εάν ο Θωμάς συνεχίζει να πιστεύει ότι μόνο τα αγόρια πρέπει να κάνουν το μαγείρεμα, πώς θα νιώσει εάν μεγαλώσει και παντρευτεί μια γυναίκα που της αρέσει να μαγειρεύει;
- Εάν η Μαίρη συνεχίζει να πιστεύει ότι τα κορίτσια δεν μπορούν να είναι γιατροί, θα δείξει ενδιαφέρον για τα Μαθηματικά ή τη Φυσική όταν θα είναι στο λύκειο;
- Εάν οι γονείς τους σας ανέθεταν να φροντίζατε τον Θωμά και τη Μαίρη, πώς θα μπορούσατε να τους βοηθήσετε να μάθουν ότι γυναίκες και άνδρες μπορούν να μαγειρέψουν και να γίνουν γιατροί;

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 6ο

Παίζω τρίλιζα με θέμα τα στερεότυπα των φύλων

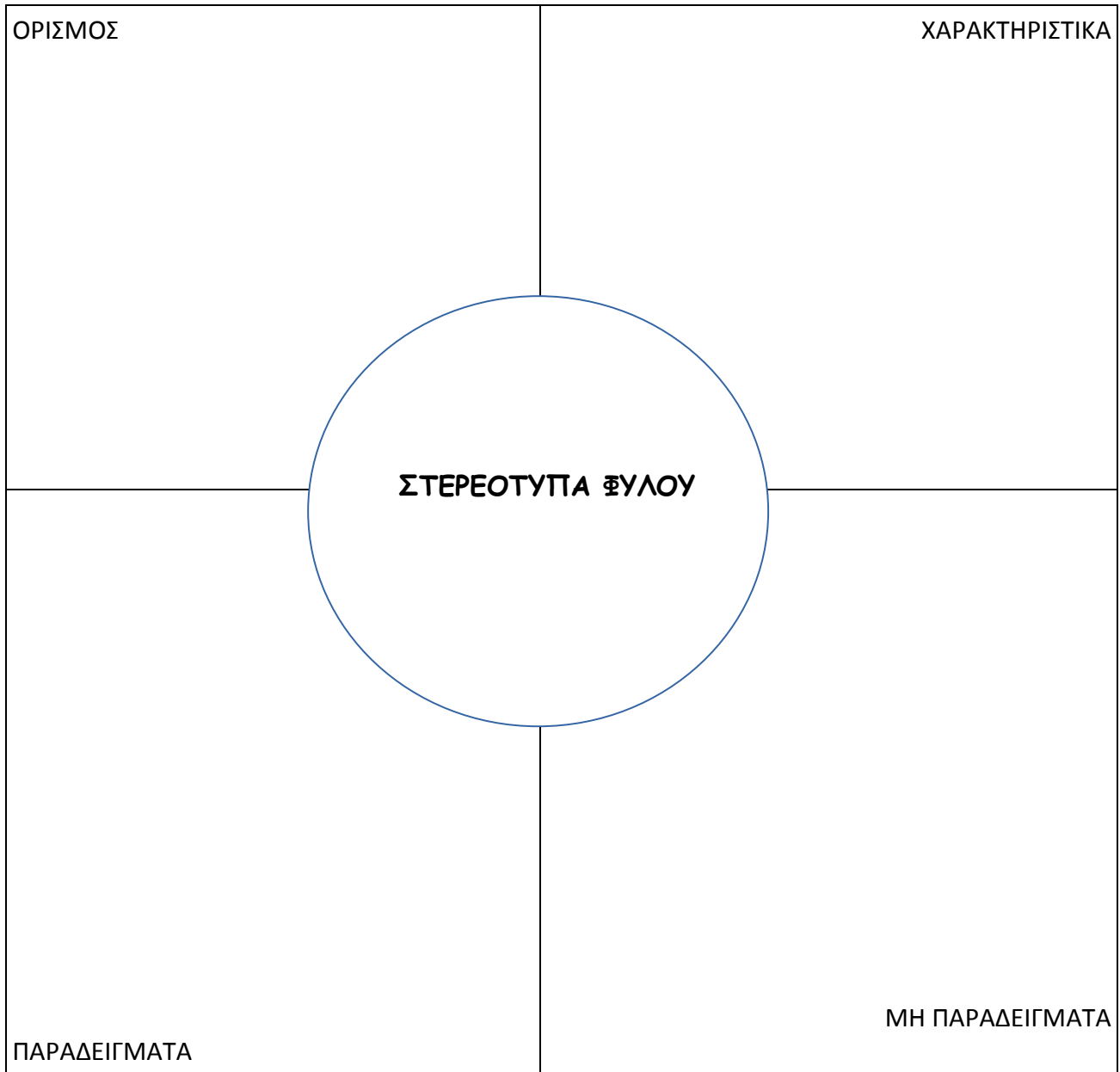
Επίλεξε 3 από τις παρακάτω δραστηριότητες. Βρες κάποιον/α συμμαθητή/τρια που επέλεξε την ίδια εργασία με σένα και δουλέψτε ομαδικά. Σκεφτείτε πως θα αξιοποιήσετε την εργασία σας για να ευαισθητοποιήσετε τους/τις μαθητές/τριες του σχολείου σας (αφίσες, που θα κολλήσετε σε διάφορα σημεία του σχολείου, φυλλάδια, θεατρικά δρώμενα, παρουσιάσεις, ιστολόγιο σχολείου κλπ.).

Ψάξτε τα σχολικά βιβλία και βρείτε σημεία που προωθούν την ισότητα ή την ανισότητα των φύλων.	Γράψτε ένα άρθρο για το ιστολόγιο με συγκεκριμένα παραδείγματα στερεοτύπων και εξηγήστε γιατί πιστεύετε ότι αυτά τα στερεότυπα είναι λανθασμένα.	Φτιάξτε μια αφίσα για τα ίσα δικαιώματα ανδρών και γυναικών. Μπορείτε να εκτυπώσετε και να κολλήσετε εικόνες, να ζωγραφίσετε κλπ.
Γράψτε ένα γράμμα προς μια εταιρεία παιχνιδιών που να τους ζητάτε να γίνει ένα από τα αγαπημένα σας παιχνίδια “ουδέτερο ως προς το φύλο” (τόσο ως προς την κατασκευή, όσο και ως προς τη συσκευασία).	Μοιράστε ένα ερωτηματολόγιο για να ερευνήσετε τα στερεότυπα μεταξύ των συμμαθητών/τριών σας (Δ΄ - ΣΤ΄ τάξεις). Στη συνέχεια, παρουσιάστε με κάποιον τρόπο τα αποτελέσματα της έρευνάς σας.	Φτιάξτε μια παρουσίαση για ένα ιστορικό πρόσωπο, άνδρα ή γυναίκα, που ξεχώρισαν στα παρακάτω επαγγέλματα: Αστροναύτης, ηγέτης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αρχηγός κράτους, αθλητής/αθλήτρια, επιστήμονας, μουσικός, θρησκευτικός ηγέτης, καλλιτέχνης/ιδα, συγγραφέας, εξερευνητής/τρια.
Φτιάξτε ένα φυλλάδιο με 10 ιδέες που προωθούν την ισότητα των φύλων.	Φτιάξτε μια αφίσα με τίτλο “Όλα τα παιχνίδια για όλα τα παιδιά”.	Φτιάξε σε ένα διάγραμμα τα βασικά σημεία των στερεοτύπων του φύλου. Ορισμός – Χαρακτηριστικά – Παραδείγματα – Μη παραδείγματα (Φυλλάδιο εργασιών_Frayer model).

Ένα από τα τετράγωνα του πίνακα μπορεί να μείνει κενό για να κάνουν τα παιδιά όποια δραστηριότητα θέλουν.

Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα.

Fragar Model (γραφικός οργανωτής που βοηθάει τα παιδιά να οργανώσουν την κατανόησή τους πάνω σε ένα θέμα): Στο κέντρο γράφουμε την κεντρική έννοια και τα παιδιά συμπληρώνουν με λόγια και εικόνες τον ορισμό, τα χαρακτηριστικά, κάποια παραδείγματα και κάποια αντιπαραδείγματα. Μπορούμε να μεταφέρουμε τον πίνακα σε ένα μεγάλο χαρτόνι για να παρουσιαστεί στις εκδηλώσεις διάχυσης.

Φύλο: Αγόρι _____ Κορίτσι: _____

Διάβασε προσεκτικά τις παρακάτω προτάσεις και κύκλωσε το **Συμφωνώ**, **Διαφωνώ** ή **Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη**, ανάλογα το τι πιστεύεις. Αυτό το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο γι' αυτό συμπλήρωσέ το με ειλικρίνεια. Σε ευχαριστώ!

Τα αγόρια είναι καλύτερα στα Μαθηματικά από τα κορίτσια	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Τα κορίτσια διαβάζουν καλύτερα από τα αγόρια	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Τα αγόρια δεν κλαίνε	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Τα κορίτσια είναι ήσυχια και τα αγόρια ζωηρά	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Τα αγόρια μπορούν να γίνουν νηπιαγωγοί	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Τα κορίτσια μπορούν να γίνουν πιλότοι	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Στα κορίτσια αρέσει το ποδόσφαιρο	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Το νοικοκυριό είναι γυναικεία δουλειά	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Είναι εντάξει αν τα κορίτσια κλαίνε	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Οι άντρες είναι τα αφεντικά του σπιτιού	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Τα αγόρια αντέχουν τον πόνο περισσότερο από τα κορίτσια	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Οι γυναίκες πρέπει να μένουν σπίτι	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Οι άντρες πετυχαίνουν στη δουλειά περισσότερο από τις γυναίκες	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Τα κορίτσια πρέπει να δείχνουν όμορφα	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη
Τα κορίτσια παίζουν με κούκλες και τα αγόρια με αυτοκίνητα	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν είμαι σίγουρος/σίγουρη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 7ο

Πώς νιώθω σήμερα;

Χρωμάτισε το αντίστοιχο ανθρωπάκι για να δείξεις πώς νιώθεις σήμερα.

